

**Natalia Tubaltseva, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor**

*Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine*

Anna Sabat, Student

*Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine*

Sofia Zhavko, Master's Student

*Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-398-9-47>

DEVELOPMENT OF UKRAINIAN TOURISM IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕННОСТІ

В сучасному світі туризм являється драйвером розвитку багатьох національних економік, він визначає життєздатність багатьох галузей. Сфера туризму – один з тих секторів, який найбільше постраждав під час пандемії COVID-19. В 2020–2021 роки через карантинні обмеження закрилися аеропорти, спорожніли готелі, впав попит на послуги турагентств. Але галузь туризму швидко відродилася, проти 5–6 річного запланованого відродження. Вже наступного року (2022 р.), за даними UNWTO, доходи від міжнародного туризму досягли позначки 1 трлн доларів, збільшившись на 50% у реальному вираженні порівняно з 2021 роком. Витрати іноземних відвідувачів минулого року становили 64% допандемійного рівня (-36% порівняно з 2019 роком у реальному вираженні). Серед регіонів світу найбільше на туризмі заробила Європа: доходи від туризму склали майже 550 млрд доларів (520 млрд євро), або 87% від доковідних показників. Африка відновила 75% своїх доходів до пандемії, Близький Схід – 70%, а Америка – 68%. Через тривале закриття кордонів азіатські напрямки заробили близько 28% [1].

Сфера туризму в Україні теж зізнала втрат через пандемію. У 2020 р. українська туристична індустрія втратила приблизно 1,5 млрд дол. Але Україна перебувала у відносно кращій ситуації, ніж більшість країн, оскільки тут частка внутрішнього та виїзного туризму значно перевищувала показники вхідного потоку [2]. І щойно сфера почала оговтуватися від коронавірусу, політична нестабільність в Україні знову

завдала сильного удару туристичному бізнесу. Проте і за таких умов галузь намагається відроджуватися та планує майбутнє.

Поступово туризм в Україні перелаштувався на інші формати. Тепер, замість іноземних туристів з ЄС чи Близького Сходу, у готелях розміщуються закордонні дипломати, громадські активісти, журналісти всіх світових видань та різноманітні волонтери [2].

Поновилися частково і внутрішній туризм. Тут найпопулярнішими серед українців стали більш безпечні західні регіони України. Попит на внутрішні напрямки зріс у дев'ять разів порівняно з 2022 роком та у 2,5 раза у порівнянні з 2021-м. Основний туристичний напрямок – курорти на Заході України [3]. Найбільше на відпочинок у 2023 році їдуть у Чернівецьку, Львівську та Закарпатську області. Водночас відчутне падіння доходів є на півдні країни – на Одещині, Миколаївщині, Херсонщині.

У середньому за рік заповненість готеля Ribas Karpaty і готелів у Луцьку та Білій Церкві планується до 60–70%, каже засновник керуючої компанії та мережі готелів Ribas Hotels Group – Артур Лупашко. Виручка мережі у червні 2023 року зросла на 50% порівняно з аналогічним періодом минулого року. За останні 12 місяців в Україні відкрилися вісім готелів, з яких п'ять – в західних областях України [3].

Інші туристичні напрямки (наприклад, Київ та Одеський регіон) зараз не мають попиту. Кількість туристів в Одесі й так зменшилася на 80%, а після останніх обстрілів портів – дійшла до нуля. В Одеській області на колишніх курортах (Затока, Кароліно-Бугаз) готелі й бази відпочинку майже не працюють. Однак до оксамитового сезону пляжі в Одесі офіційно відкрили, їх обладнали захисними сітками від мін, рятувальними постами і буями.

За даними бенчмарк-системи Hotel Matrix, якщо в травні 2023 року середнє завантаження готелів Львова було на рівні 57%, то в Києві готелі заповнювалися на 22%, а в Одесі – на 25%. У 2022 році столицю відвідали 172 000 внутрішніх туристів (внутрішніх та іноземних) – це у 12,2 раза менше, ніж у 2021-му, підраховали у КМДА. Через це туристичний збір Києва скоротився до 38,8 млн грн [3].

Не легко зараз і туристичним агенціям. До війни в Україні налічувалося близько 3700 туристичних агенцій: від локальних, які спеціалізувалися на внутрішньому туризмі, до лідерів ринку, що продавали сотні різноманітних турів за кордон. Нині з цієї кількості працюють і надають послуги лише 800 агенцій. Більшість призупинили роботу через відсутність попиту на відпочинок у загальну кризу та економічну невизначеність, Ті ж, що залишилися та продовжили свою справу, змушені адаптуватися до нових реалій. Раніше відпочинок українців починався з відкриття дверей таксі й виходу до літака в

аеропорту Бориспіль. Зараз мандрівка стартує з тривалої дороги на поїзді до закордонного летовища. Це додає роботи туристичній агенції, впливає на ціну відпочинку та «розтягує» маршрут.

Ще одна чимала проблема – розвиток туризму ніколи не був пріоритетом у політичних урядовців, незважаючи на те що наша країна має значний природний потенціал. За годи незалежності Україні стан транспортної та комунальної інфраструктури більшості туристично-рекреаційних територій не покращився і сьогодні характеризується як незадовільний:

1) низький рівень розвитку єдиної транспортної мережі та просторової (дорожньої) сполучності придорожного сервісу та інформаційного облаштування:

2) занедбаність технічного стану інженерної та комунальної інфраструктури, дефіцитом води.

Подальший розвиток туристичної буде залежать від політичної стабільності в країні. Як тільки небо над Україною відкриють, станеться туристичний бум, і багато українців, які зараз не мають змоги повноцінно відпочити чи вважають це недоцільним, захочуть відновити свій психичний та фізичний стан.

Висновок. Політична нестабільність в Україні суттєво вплинула на функціонування українського туризму. Втрати в економіці змусили багато закладів туристичної сфери адаптуватися, змінюючи та вдосконалюючи взаємодію з клієнтами. Приватний бізнес самотужки розвиває і реалізовує туристичні послуги. Переміщення населення та бізнесу в західні регіони створює нові можливості для повноцінного розвитку цих регіонів, так як туризм сприяє зростанню зайнятості населення та надходжень до регіональних бюджетів, збільшенню кількості робочих місць.

Література:

1. Непочатенко В. О. Covid-19 і туризм: аналіз ситуації та економічні шляхи виходу з кризи. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8079> (дата звернення: 26.01.2024).

2. Пандемія COVID-19 та її наслідки у сфері туризму в Україні. URL: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf> (дата звернення: 09.01.2024).

3. Шаріпов О. Тривожний відпочинок. Журнал “Forbes” 2023. URL: <https://forbes.ua/war-in-ukraine/trivozhniy-vidpochinok> (дата звернення: 26.01.2024).